
ES pagrindinés laisvės

Europos Sąjungos vidaus rinka

- **SESV 4 str.:**
  - 2. Pasidalijamajai Sąjungos ir valstybių narių kompetencijai priskiriamos šios pagrindinės sritys:
    - a) vidaus rinka;
    - .....
  - **SESV 26 str.:**
  - 1. Sąjunga, siekdama sukurti vidaus rinką ar užtikrinti jos veikimą, imasi priemonių pagal atitinkamas Sutarčių nuostatas.
  - 2. Vidaus rinką sudaro vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje pagal Sutarčių nuostatas užtikrinamas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas.
-

Kliūtys vidaus rinkai

- Fizinės prekybos kliūtys (pasienio punktai, muitinės kontrolė);
  - Techninės prekybos kliūtys (nacionaliniai standartai, techniniai reglamentai, pateikimas į rinką);
  - Mokestinės prekybos kliūtys (Akcizas, PVM).
  - L. Cockfield, The European Union: Creating the Single Market, 1994.
  - ... siekiama pašalinti visas Bendrijoje vykstančios prekybos kliūtis, kad nacionalinės rinkos susijungtų į vieną rinką, o prekybos sąlygos būtų kiek įmanoma artimesnės (šalių) tikrųjų rinkų sąlygoms ...
  - ETT Gaston Schul 1982.
-

Diskriminavimo draudimas

- SESV 39 str. 2 d.
  - Laisvas asmenų judėjimas - tokia judėjimo laisvė reiškia, kad įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo ir užimtumo sąlygų atžvilgiu **panaikinama bet kuri valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės.**
  - SESV 49 str. 2 d.
  - Įsisteigimo laisvė apima ir teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ją verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones, būtent – bendroves ar firmas, apibūdintas 48 straipsnio antrojoje pastraipoje, **tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies įstatymuose yra nustatytos jos pačios subjektams**, ir laikantis kapitalui skirto skyriaus nuostatų.
-

-
- SESV 57 str. 3 d.
  - Nepažeidžiant verslo steigimo teisei skirto skyriaus nuostatų, paslaugą teikiantis asmuo, kad galėtų ją teikti, gali laikinai savo veikla verstis toje šalyje, kur paslauga teikiama, **tomis pačiomis sąlygomis, kurias toji šalis taiko savo nacionaliniams subjektams.**
  - SESV 36 str.
  - ... tačiau tokie draudimai arba apribojimai neturi tapti **savavališka diskriminacijos priemone ar užslėptu valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimu.**
-

-
- Abipusis pripažinimas = skirtingi produktai ir kvalifikacijos reikalavimai.
  - ES pagrindinės laisvės turi tiesioginį veikimą:
  - individualios teisės pagal ES pagrindinės laisvės;
  - ETT Royer C- 48/75.
  - Įpareigojimai ES valstybėms narėms:
  - veikimo ir neveikimo įsipareigojimai;
  - ETT Kommission/Frankreich C- 265/95.
-

-
- Atvirkštinis diskriminavimas (Umkehrdiskriminierung, discrimination a rebours):
  - tarpsieninių santykių ypatumas;
  - skirtingi reikalavimai produktų gamybai, kokybei;
  - mokslo ir profesinės kvalifikacijos pripažinimas;
  - nacionalinių subjektų diskriminavimas;
  - neužbaigtos ES vidaus rinkos padarinis.
-

Laisvas prekių judėjimas

- Laisvo prekių judėjimas SESV 28 – 44 str.
  - Laisvas prekių judėjimas:
  - Muitai ir jiems lygiavėrčio poveikio privalomieji mokėjimai (SESV 30 str.);
  - Kiekybiniai apribojimai ir jiems lygiavėrčio poveikio priemonės (SESV 34-35 str.);
  - Mokesčių nuostatos (SESV 110- 113 str.).
  - Spec. reguliavimas:
  - SESV 38 str. žemės ūkio produktams;
  - SESV 346 str. 1 d. ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamybai ar prekybai.
-

Prekių sąvoka

- Prekės yra visos, kurios turi piniginę išraišką ir gali būti komercinių sandorių objektais.
  - SESV taikoma ne tik prekėms, pagamintoms valstybėse narėse, bet taip pat prekėms, patenkančiomis į rinką iš trečiųjų valstybių, kurios gali laisvai cirkuluoti valstybėse narėse.
-

Muitų sąjunga

- Muitų sąjunga-1968 m. liepos 1d.
  - Muitų sąjunga turi vidinį ir išorinį aspektą:
  - a) vidinis aspektas - tarp valstybių narių importuojamoms ir eksportuojamoms prekėms uždraudžiami muitų mokesčiai, taip pat ir kiti mokėjimai, turintys tokį pat poveikį;
  - b) išorinis aspektas - prekybiniuose santykiuose su trečiosiomis šalimis nustatomi bendri muitų tarifai.
-

-
- **SESV 28 str.:** Europos Sąjunga apima visą prekybą prekėmis apimančią muitų sąjungą, kurioje tarp valstybių narių uždraudžiami importo ir eksporto muitai bei visi lygiaverčio poveikio mokėjimai, o jų santykiams su trečiosiomis šalimis nustatomas bendrasis muitų tarifas.
  - **SESV 30 str.:** valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami importo ir eksporto muitai ir lygiaverčio poveikio mokėjimai. Šis draudimas galioja ir fiskalinio pobūdžio muitams.
-

-
- **SESV 110 str.:** valstybės narės neapmokestina, tiesiogiai ar netiesiogiai, kitos valstybės prekių jokiais vidaus muitais, didesniais negu tie, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai yra taikomi panašioms vietinėms prekėms.
  - **1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92 nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.**
-

Muitai ir jiems lygiaverčio poveikio privalomieji mokėjimai (LPPM)

- Muito sąvoka - tai rinkliava, nustatoma numatant tarifą, kuris įtvirtina mokesčio dydį, kurį importuotojas turi mokėti valstybei, į kurią importuojamos prekės
  - Mokestis nustatytas eksportuojamoms iš Italijos meno vertybėms
  - ETT Byla 7/68, Komisija v Italiją (meno vertybių byla)
  - Pirminė teisė veikia tiesiogiai
  - ETT Byla C-26/62, Van Gend en Loos
  - Naujų muitų (jų padidinimo) draudimas.
-

-
- LPPM nėra SESV apibrėžtas.
  - ETT praktika.
  - „, ... bet kokia pinigine rinkliava, kad ir kokia maža ji būtų, nepriklausomai nuo jos paskirties ir taikymo būdo, jeigu ji nustatoma vienašališkai ir grindžiama tuo, kad *prekės buvo pergabentos per sieną*, net jei ja nesiekama pasipelnyti, diskriminuoti ar apsaugoti vietinę prekę .... ”
  - ETT C-3/69, Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders / Brachfeld
  - ETT Byla C-16/94, Dubois ua/Garanor
-

LPPM nelaikoma

- Realios paslaugos importuotojui, kurios jam tiesiogiai naudingos, jei taikomas mokestis proporcingas teikiamų paslaugų vertei
  - ETT Byla 24/68, Komisija v. Italiją
  - Privataus asmens, kuris įgaliotas valstybės realizuoti muitų procedūras, renkami mokesčiai
  - ETT Byla C-16/94 Dubois ua/Garanor
  - Muitinių sandėliavimas
  - ETT Byla 132/82 Komisija v. Belgiją
-

LPPM nelaikoma

- Privalomųjų Bendrijos teisės reikalavimų bei vykdymo sąnaudos bei tikrinimų, vykdomų, jei to reikalauja EB sudarytos tarptautinės sutartys, vykdymo sąnaudos, jei:
  - mokestis neviršija patikrinimo kaštų, be to,
  - patys patikrinimai yra privalomi ir tokie patys visoms atitinkamoms prekėms,
  - reikalaujami siekiant užtikrinti EB interesą ir užtikrinti laisvą prekių judėjimą.
  - ETT Byla 46/76, Bauhuis
-

Vidaus mokesčiai

- Diskriminavimo draudimas – tiesioginis veikimas
  - SESV 110 str.
  - Jokia valstybė narė tiesiogiai ar netiesiogiai neapmokestina kitų valstybių narių gaminių jokiais savo vidaus mokesčiais, didesniais už tuos, kuriais ji tiesiogiai ar netiesiogiai apmokestina panašius vietinius gaminius.
  - Be to, jokia valstybė narė neapmokestina kitų valstybių narių gaminių tokio pobūdžio vidaus mokesčiais, kurie suteiktų netiesioginę apsaugą kitiems gaminiams.
-

-
- ETT Byla 55/79, *Komisija v. Airija*, mokesčių surinkimo būdas – importuotojai turi sumokėti įvežant prekę, vietiniai – per keletą mėnesių.
  - ETT Byla C-213/96, *Outokumpu Oy* vietinė elektra apmokestinama skirtingai priklausomai nuo pagaminimo būdo, importuojama – vienodai.
-

-
- Tiesioginė diskriminacija – skirtingas vietinių ir importuotų prekių apmokestinimas.
  - Netiesioginė diskriminacija – taikytina priemonė neigiamai veikia importuotus gaminius nei vietinius.
  - Apmokestinimas priklausomai nuo automobilio variklio galingumo, ir nuo 1,8 L apmokestinimas ryškiai didesnis.
  - ETT Byla 112/84, Humblot
  - Pateisinama diskriminacija dėl objektyvių priežasčių.
  - sintetinis etilo alkoholis ir etilo alkoholis, pagamintas iš natūralių vaisių.
  - ETT Byla 140/70, *Chemial Farmaceutici v. DAF*.
-

Kiekybiniai apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės

- **SESV 34 str.**
  - Valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami kiekybiniai importo apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės.
  - **SESV 35 str.**
  - Valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės.
-

-
- ES valstybių narių įsipareigojimas
  - - panaikinti esamus kiekybinius eksporto ir importo apribojimus ir visos lygiaverčio poveikio priemonės bei neįvesti naujų; - ES pirminės teisės tiesioginis veikimas.
  - Kiekybiniai apribojimai - priemonės, kurios prilygsta visiškam arba daliniam importo, eksporto arba prekių tranzito suvaržymui [ETT Byla 34/79, R. v. Henn and Darby].
-

-
- Kiekybiniai apribojimai prekės importui ir eksportui
  - - laike; - apimtyje, - vertės.
  - Lygiaverčio poveikio priemonės
  - - reikalavimai įpakavimui; - prekių saugumui; - kiti techniniai standartai.
-

ETT Dassonville byla C-8/74

- Kilmės sertifikato reikalavimas Škotiškam viskiui Belgijoje
  - **Lygiaverčio poveikio priemonė** - bet kokios valstybių narių taisyklės, galinčios tiesiogiai ar netiesiogiai, iš tikrųjų ar potencialiai apriboti Bendrijos vidaus prekybą, laikytinos priemone, savo poveikiu lygiaverte kiekybiniam apribojimams.
  - ETT Byla 4/75 Rewe- Zentralfinanz v. Landwirtschaftskammer Bonn [augalų fitosanitarinis patikrinimas taikomas tik importuotoms obelims].
  - ETT Byla 249/81, Komisija v. Airiją [Pirk prekę airišką].
-

ETT Cassis de Dijon byla C-120/78

- VF teisės norma, draudusi prekiauti vaisių likeriais “Cassis de Dijon”, silpnesniais nei 25 proc. alkoholio.
  - Abipusio pripažinimo principas - visi valstybėje narėje pagaminti ir į apyvartą teisėtai paleisti gaminiai.
  - ETT Byla 261/81, Walter Rau – margarinas turi būti pakuojamas į kubo formos dėžutes ar pakuotes
  - ETT Byla C-265/95, Komisija v. Prancūzija. Prancūzijos ūkininkų vykdoma priešiška akcija importuotiems gaminiams
  - ETT Byla 112/00, Schmidberger v. Austrija – savivaldybės išduotas leidimas demonstracijai, dėl kurios buvo sustabdytas eismas vienoje tarptautinėje automagistralėje.
-

ETT Keck & Mithouard C-267 ir 268/91

- Platinimo apribojimai
- 16. Tačiau reikia pabrėžti, kad, priešingai nei buvo nuspręsta iki šiol, nacionalinių nuostatų, ribojančių ar draudžiančių kai kuriuos prekybos būdus, taikymas gaminiams iš kitų valstybių narių nesudaro kliūčių Bendrijos vidaus prekybai tiesiogiai ar netiesiogiai, iš tikrųjų ar potencialiai teismo praktikos *Dassonville* byloje (1974 m. liepos 11 d. Sprendimas, 8/74, Rink. p. 837) prasme, jeigu šios nuostatos taikomos visiems atitinkamiems ūkio subjektams, vykdančiams savo veiklą nacionalinėje teritorijoje,

-
- ir jos teisiškai ir faktiškai vienodai veikia prekybą nacionaliniais gaminiais ir gaminiais iš kitų valstybių narių.
  - 17. Jei šios sąlygos yra įvykdytos, tokių teisės aktų taikymas gaminiais iš kitos valstybės narės, atitinkantiems šios valstybės priimtas taisykles, nesudaro kliūčių jiems patekti į rinką ar to patekimo neapsunkina labiau nei nacionaliniams gaminiais.
  - Todėl šie teisės aktai nepatenka į Sutarties 30 straipsnio taikymo sritį.
-

Apribojimų taikymas

- Pagal SESV 36 str. valstybės narės gali drausti arba apriboti prekių importą, eksportą ar tranzitą, remiantis tokiais pagrindais kaip
    - visuomenės moralė,
    - visuomeniniai interesai ar visuomenės saugumas,
    - žmonių sveikatos ir gerybės,
    - taip pat gyvūnų ir augalų apsauga,
    - nacionalinių vertybių, turinčių meninę, istorinę arba archeologinę vertę apsauga,
    - pramoninės ir komercinės nuosavybės apsauga.
-

Laisvas asmenų judėjimas

- **SESV 21 str.** - kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę laisvai keliauti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, laikydamasis SESV ir jai įgyvendinti priimtose nuostatose nustatytų apribojimų bei sąlygų.
  - **SESV 45 str.** - Sąjungoje užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė. Tokia laisvė reiškia, kad įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo ir užimtumo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės.
  - **SESV 18 str.** - sutarčių taikymo srityje, nepažeidžiant jose esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.
-

Laisvas darbuotojų judėjimas

- Darbuotojų teisės SESV 45 str.:
  - priimti faktiškai pateiktus darbo pasiūlymus (įsidarbinti);
  - šiuo tikslu laisvai judėti Valstybės Narės teritorijoje;
  - apsigyventi bet kurioje Valstybės Narės siekiant įsidarbinti;
  - pasilikti gyventi Valstybėje Narėje pasibaigus darbo santykiams pagal šią teisę reglamentuojančius teisės aktus.
-

Europos Sąjungos antrinė teisė

- 1968 m. spalio 15 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje.
  - 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje.
-

Darbuotojo sąvoka

- ... asmuo turi už atlyginimą tam tikrą laikotarpį teikti paslaugas vadovaujamas kito asmens ...
  - ETT Byla 66/85 *Lawrie Blum*.
  - ETT Byla 53/81 *Levin* - sąvokos prasmė priklauso nuo ES teisės;
  - ETT Byla 39/85 *Kempf* (muzikos mokytojas);
  - ETT Byla 196/87 *Steymann* – darbas religinėje bendruomenėje;
  - ETT Byla 344/87 *Bettray* narkomanų reabilitacijos darbas – neatitiko darbuotojo sąvokos.
-

Teisė įsidarbinti

- Draudžiama riboti darbo vietų skaičių užsienio piliečiams arba nustatyti jų įdarbinimo procentą t.tkr. Įmonėse, veiklos srityse, regionuose ar valstybės mastu
  - ETT Byla 167/73 Komisija v. FR (laivų įgulų byla)
  - ETT Byla 415/93 *Bosman*
  - Bet kai kuriais atvejais galima reikalauti mokėti vietinę kalbą
  - ETT Byla 379/87 *Groener*)
  - Atvirai ne piliečius diskriminuojančios priemonės laikomos tiesiogine diskriminacija
  - Priemonės, kurios iš pažiūros taikomos vienodai, bet realiai ne piliečius veikia labiau, yra netiesiogiai diskriminuojančios.
-

Vienodas elgesys darbe

- Reglamento 7 str.
  - ETT Byla 152/73 *Sotgiu* – pašto darbuotojams, gyvenusiems atskirai nuo šeimų, priedas prie atlyginimo. Jei gyveno Vokietijoje, priedas buvo didesnis.
  - ETT Byla 32/75 *Cristini v. SNCF* Italijos darbuotojo našlė su 4 vaikais – nesuteikta daugiavaikių šeimų nuolaidos kortelė dėl to, kad ji nebuvo FR pilietė.
  - ETT – 7(2) taikomas visoms socialinėms privilegijoms, neprilausomai nuo to, kad privilegija susijusi su darbo teisiniais santykiais. Be to, kortelė buvo išduodama mirusių FR darbuotojų šeimos nariams.
-

Darbas valstybės tarnyboje

- Valstybės tarnybos sąvoka yra ES sąvoka
  - Ribojimus galima taikyti tik priimant, jei asmuo priimamas, jokie kiti ribojimai dėl pilietybės negalimi.
  - ETT Byla 149/79 Kom v Belgija – medicinos seserys, vandentiekio darbininkai, elektrikai, architektai, sargai, mokytojai, universitetų dėstytojai.
  - ETT – “valstybės tarnyba” apima tik tas pareigybes, kr susijusios su valstybės interesų įgyvendinimu.
-

-
- SESV 45 str. 4 d. – laisvas asmenų judėjimas netaikomas įsidarbinimui valstybės tarnyboje.
  - ETT pateikė tokius darbo, priskiriamo valstybės tarnybai, kriterijus:
    - asmuo turi tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvauti vykdant jam viešosios teisės suteiktus įgaliojimus;
    - asmuo turi vykdyti tokias pareigas, kuriomis siekiama apsaugoti bendruosius valstybės narės interesus.
  - ETT Van Duyn (1974) byla
-

Asmenų judėjimo ribojimo pagrindai

- Viešoji tvarka
  - Visuomenės saugumas
  - Visuomenės sveikata
-

Viešoji tvarka

- Direktyvos 2004/38 27 str.
  - Būtina vertinti asmeninį elgesį, jis turi atitikti 27 str. 2 d. kriterijus.
  - ETT Byla 30/77 *Bouchereau* (antrą kartą nuteistas už narkotikų laikymą, sprendimas deportuoti) turi kelti realią grėsmę visuomenės saugumui
  - Bendro prevencinio pobūdžio priemonės neleistinos – ETT Byla 67/74 *Bonsignore*
  - ETT C-348/96 *Donatella Calfa* – narkotikų nusikaltimas, sprendimas visam laikui deportuoti; bausmė taikoma automatiškai, neatsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes.
-

-
- Priemonės turi būti proporcingos siekiamam tikslui
  - Ankstesnis teistumas savaime negali būti pagrindas taikyti ribojimus. Žr. ETT Byla 30/77 *Bouchereau*
  - Būtina atsižvelgti į papildomas aplinkybes – žr. Dir 28 str. – gyvenimo trukmė VN; amžius, sveikata, šeiminiai ryšiai; socialinė ir kultūrinė situacija, ryšiai su kilmės valstybe.
  - Apie sprendimą taikyti apribojimus asmuo turi būti informuojamas raštu, įskaitant ir sprendimo pagrindus. Būtina nurodyti apskundimo tvarką, terminus ir per kiek laiko reikia išvykti (jei taikoma). Pastarasis terminas negali būti trumpesnis nei mėnuo.
  - Po protingo termino galima kreiptis su prašymu atleisti nuo ribojimų taikymų; visais atvejais po trijų metų.
-

Visuomenės sveikata

- Direktyva 2004/38 įtvirtina siauresnį ratą pagrindų, kada galima remtis šia išimtimi. Galima taikyti jei liga gali sukelti epidemiją (anksčiau buvo ir sifilis, tuberkuliozė, užkrečiamos infekcinės ir parazitinės ligos, priklausomybė nuo narkotikų, psichiniai sutrikimai) kaip tai apibrėžia WHO, ir kitas užkrečiamas infekcines ar parazitines ligas.
  - Jei liga pasireiškia daugiau nei po trijų mėnesių po atvykimo, remtis šiuo pagrindu negalima
  - Galima prašyti pasitikrinti, bet reikalavimas negali būti taikomas kaip taisyklė. (direktyvos 29 str.).
-

Įsisteigimo laisvė

- **SESV 49 str.**
  - Draudžiami vienos valstybės narės nacionalinių subjektų įsisteigimo laisvės kitos valstybės narės teritorijoje apribojimai.
  - Draudžiami ir vienos valstybės narės nacionalinių subjektų, įsisteigusių kitos valstybės narės teritorijoje, apribojimai steigti atstovybes, padalinius ar dukterines bendroves.
  - Įsisteigimo laisvė apima ir teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ja verstis, taip pat steigti ir valdyti įmonės, būtent bendroves ar firmas, tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios subjektams.
-

-
- **SESV 54 str.**
  - Bendrovės arba firmos, įkurtos pagal valstybės narės įstatymus ir Sąjungoje turinčios savo registruotas būstines, centrinę administraciją ar pagrindinę verslo vietą, šiame skyriuje prilyginamos tos valstybės narės pilietybę turintiems fiziniams asmenims.
  - Bendrovės arba firmos - tai bendrovės arba firmos, kurios veikia pagal civilinę ar komercinę teisę, įskaitant kooperatyvus ir kitus pagal viešąją ar privatinę teisę veikiančius juridinius asmenis, išskyrus nesiekiančiuosius pelno.
-

Fizinių asmenų įsisteigimo teisė

- Savarankiškai dirbantis asmuo, kuris neturi pavaldumu paremtų santykių, prisiima savo darbo sėkmės ar nesėkmės riziką, jiems mokama tiesiogiai ir be išskaičiavimų
  - ETT C-268/99 Jany and others v. Staatssecretaris van Justice 2001.
  - ES valstybėje narėje vykdoma pramoninio ar komercinio pobūdžio veikla
  - ETT C-257/99 Malik 2001.
  - Dalyvaujant steigiant bendrovės kitoje ES valstybėje narėje
  - ETT C-55/94 Gerbhard 1995.
-

Juridinių asmenų įsisteigimo teisė

- **Pirminis įsisteigimas** - teisė steigti ir valdyti įmonės.
  - **Antrinis įsisteigimas** - teisė vienos ES valstybės narės nacionaliniams subjektams, įsisteigusiams kitos ES valstybės narės teritorijoje, steigti atstovybės, padalinius ar dukterinės bendrovės.
  - Teisė persikelti iš kilmės valstybės - ETT Daily Mail Byla 81/87.
  - Pateikimas į kitos ES valstybės narės rinką - ETT Centros Ltd Byla, ETT Überseering Byla C-208/00.
  - Vienodas traktavimas - ETT 270/83 Commission v. France (tax credits) 1986.
-

LR paslaugų įstatymo ištraukos

- **Įsteigimas** – teikėjo faktinis vertimasis ūkine komercine veikla Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje narėje neribotą laiką naudojantis infrastruktūra (pastatu, įranga ar panašiai), kurioje teikiamos paslaugos.
  - **Įsteigimo valstybė narė** – valstybė narė, kurios teritorijoje yra įsteigtas teikėjas.
-

Reikalavimai, kuriuos draudžiama nustatyti įsisteigimo laisvę reglamentuojančiuose teisės aktuose

- Siekiant užtikrinti įsisteigimo laisvę, Lietuvos Respublikos teisės aktuose negali būti nustatyta šių reikalavimų teisės teikti paslaugas įgijimui arba paslaugų teikimo veiklos vykdymui:
  - 1) tiesiogiai ar netiesiogiai diskriminuojančių teikėją dėl pilietybės, gyvenamosios vietos ar valstybės narės, kurioje teikėjas yra įsteigtas, įskaitant pilietybės reikalavimus teikėjui, jo darbuotojams, dalyviams arba teikėjo valdymo ar priežiūros organų nariams ir reikalavimą, kad teikėjas, jo darbuotojai, dalyviai arba teikėjo valdymo ar priežiūros organų nariai nuolat gyventų Lietuvos Respublikos teritorijoje;
  - 2) draudžiančių teikėjui būti įsteigtam daugiau negu vienoje valstybėje narėje arba būti įtrauktam į daugiau negu vienos valstybės narės registrus, arba būti daugiau negu vienos valstybės narės profesinių organizacijų ar asociacijų nariu;
-

-
- 3) ribojančių teikėjo laisvę rinktis, ar steigti juridinį asmenį, filialą, atstovybę ar dukterinę bendrovę Lietuvos Respublikoje;
  - 4) kuriais remiantis valstybės narės teikėjams būtų suteikta teisė vykdyti paslaugų teikimo veiklą Lietuvos Respublikoje abipusiškumo sąlygomis, kai kitos valstybės narės paslaugų teikėjams taikomos tokios pačios sąlygos, kokias pastaroji valstybė narė taiko Lietuvos Respublikos teikėjams;
-

-
- 5) susijusių su ekonominio poreikio vertinimu kiekvienu atskiru atveju, siekiant nustatyti, ar yra ekonominis veiklos poreikis ar rinkos paklausa, koks galimas ar faktinis veiklos poveikis ekonomikai, ar veikla tinkama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos nustatytus ekonomikos plėtros tikslus. Šis draudimas netaikomas, kai tai pateisinama svarbiais visuomenės interesais;
-

-
- 6) suteikiančių galimybę konkuruojantiems teikėjams tiesiogiai arba netiesiogiai dalyvauti Lietuvos Respublikos kompetentingoms institucijoms priimant sprendimus dėl leidimų išdavimo, įskaitant jų dalyvavimą konsultacinėje veikloje, išskyrus profesines sąjungas ir asociacijas arba kitas organizacijas, veikiančias kaip Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija išduodant leidimus arba priimant kitus Lietuvos Respublikos kompetentingų institucijų sprendimus. Šis draudimas netaikomas organizacijų konsultacijoms, nesusijusioms su prašymais dėl konkrečių leidimų išdavimo, ir konsultacijoms su visuomene;
-

-
- 7) reikalaujančių pateikti finansinę garantiją arba sudaryti draudimo sutartį su Lietuvos Respublikos teikėju. Šis draudimas neapima reikalavimo pateikti finansinę garantiją ar sudaryti draudimo sutartį;
  - 8) įpareigojančių teikėją tam tikrą laiką būti iš anksto įregistruotam Lietuvos Respublikos registre arba tam tikrą laiką būti vykdomam veiklą Lietuvos Respublikoje.
-

-
- Taikytini principai:
  - 1) nediskriminavimo; t. y. reikalavimai negali tiesiogiai ar netiesiogiai diskriminuoti teikėją dėl pilietybės, gyvenamosios vietos ar valstybės narės, kurioje teikėjas yra įsteigtas;
  - 2) būtinumo; t. y. reikalavimai privalo būti pateisinami svarbiais visuomenės interesais;
  - 3) proporcingumo; t. y. reikalavimai privalo būti proporcingi ir tinkami siekiamam tikslui įgyvendinti ir neriboti teisės teikti paslaugas ar paslaugų teikimo veiklos vykdymo daugiau, negu to reikia atitinkamam tikslui pasiekti.
-

-
- Principams turi atitikti taikomi apribojimai:
  - 1) kiekybiniai ar teritoriniai apribojimai, pirmiausia apribojimai, susiję su gyventojų skaičiumi arba su minimaliu geografiniu atstumu tarp teikėjų;
  - 2) įpareigojimas teikėjui būti tam tikros teisinės formos;
  - 3) reikalavimai teikėjui dėl minimalaus kapitalo, dalyvių kvalifikacijos ar kitokie reikalavimai, turintys įtakos teisei būti teikėjo dalyviu;
-

-
- 4) apribojimas, dėl kurio tam tikras paslaugas gali teikti tik tam tikri teikėjai (išskyrus Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme nustatytus atvejus arba kai tai nustatyta Europos Sąjungos teisės aktuose);
  - 5) draudimas teikėjui būti daugiau negu vieno juridinio asmens, turinčio buveinę Lietuvos Respublikos teritorijoje, dalyviu;
-

-
- 6) reikalavimai teikėjui dėl minimalaus darbuotojų skaičiaus;
  - 7) reikalavimai teikėjui dėl teikiamų paslaugų minimalių ir (arba) maksimalių įkainių;
  - 8) įpareigojimas teikėjui teikiant paslaugą teikti ir kitas paslaugas.
-

Įsisteigimo laisvės atskyrimas nuo paslaugų teikimo laisvės

- **įsisteigimas** – nuolat ar beveik nuolat gyvenama atitinkamoje ES valstybėje narėje ir ten plėtojamas verslas ar užsiimama profesinė veikla;
  - **paslaugų teikimas** – gyvenama vienoje ES valstybėje narėje, vykstama į kitą teikti paslaugas, ten neįsisteigus.
-

Kvalifikacijų pripažinimas

- ETT Byla 71/76 *Thieffry* – Belg advokatas norėjo užsiregistruoti advokatu FRA. Jo BEL kvalif oficialiai buvo pripažįstama ekvivalentiška FRA.
  - ETT Byla C-340/89 *Vlassopoulou* – būtina vertinti, ar kvalif ekvivalentiška, jei ne, galima reikalauti reikalaujamų žinių ir patirties įrodymų
-

Harmonizavimas

- Sektorinis požiūris – 12 direktyvų. Nuo 89 metų naujas požiūris. Jei asmuo išklauso trijų metų trukmės profesinį išsilavinimą, ir yra atlikęs reikalaujamą praktiką, jis gali užsiimti ta veikla ir kitoje VN.
  - Jei trūksta daugiau nei 1 metų, galima reikalauti papildomo patikrinimo ar darbo patirties.
  - Nauja direktyva – 2005/36 . Siekia liberalizuoti paslaugų teikimą ir supaprastinti administracines procedūras.
-

Kvalifikacijos pripažinimas, kai siekiama įsisteigti

- Vienodas kvalifikacijų traktavimas
  - Pripažinimo reikalavimai
  - Kompensacinės priemonės
  - Kompensacinių priemonių atsisakymas remiantis bendraisiais profesinių kvalifikacijų skirtumų kompensavimo kriterijais
  - Profesinės patirties reikalavimai
-

-
- Medicinos gydytojai;
  - Bendrosios praktikos slaugytojai;
  - Gydytojai odontologai;
  - Veterinarijos gydytojai;
  - Akušeriai;
  - Vaistininkai;
  - Architektai;
-

Laisvė teikti ir laisvė gauti paslaugas

- **SESV 56 str.**
  - Sajungoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos.
-

Paslaugos sąvoka

- **SESV 57 str.**
  - Paslaugos – tai tokios paslaugos, kurios paprastai yra teikiamos už užmokestį ir kurių nereglamentuoja nuostatos dėl prekių, kapitalo ir asmenų judėjimo laisvės.
  - Paslaugas sudaro:
    - a) pramoninio pobūdžio veikla,
    - b) komercinio pobūdžio veikla,
    - c) amatininkų veikla,
    - d) laisvųjų profesijų veikla,
-

-
- Nepažeidžiant verslo steigimo teisei SESV nuostatų, paslaugą teikiantis asmuo, kad galėtų ją teikti, gali laikinai savo veikla verstis toje šalyje, kur paslauga teikiama, **tomis pačiomis sąlygomis**, kurias toji šalis taiko savo nacionaliniams subjektams.
-

Suteikiamos teisės

- Teisė išvykti, atvykti ir apsigyventi;
  - ETT Komisija prieš Belgija – Privачios saugos tanybos C – 355/98 byla
  - Teisė patekti į paslaugų rinką klitose valstybėse narėse
  - ETT Guoda C – 288/89 byla
  - Naudojimas teisėmis teikti ar gauti paslaugą
  - ETT Cowan Le Tresor Public C – 186/87 byla;
  - Piktnaudžiavimas teisėmis
  - ETT De Coster C – 17/00 byla.
-

Paslaugų laisvės harmonizavimas

- Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje.
  - 2009 12 15 Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymas Nr. XI-570.
-

-
- **Gavėjas** – gaunantis arba pageidaujantis gauti paslaugą Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės narės pilietis, kitas fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, arba Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje narėje įsteigtas juridinis asmuo ar kita organizacija, taip pat jų padaliniai.
-

-
- **Paslauga** – bet kokia savarankiška, paprastai už užmokestį atliekama ūkinė komercinė veikla, kurios nereglamentuoja nuostatos dėl prekių, kapitalo ar asmenų judėjimo laisvės.
  - **Reikalavimas** – bet koks įpareigojimas, draudimas, sąlyga ar apribojimas, kurie turi įtakos teisės teikti paslaugas įgijimui arba paslaugų teikimo veiklos vykdymui ir kurie nustatyti įstatymuose ir įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose arba pagal teismų praktiką, profesinių organizacijų taisykles.
-

Laisvės teikti paslaugas apribojimai išimtiniais atvejais

- Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija, konkrečiam valstybės narės teikėjui, laikinai teikiančiam paslaugas Lietuvoje, išimtiniais atvejais įstatymų nustatyta tvarka gali taikyti laisvę teikti paslaugas ribojančias priemones, susijusias su jo teikiamų paslaugų saugumo užtikrinimu.
  - Konkrečios priemonės nustatomos tam tikrų paslaugų teikimo veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.
  - Laisvę teikti paslaugas ribojančias priemones galima taikyti šiomis sąlygomis:
-

-
- 1) dėl nuostatų, kuriomis vadovaujantis taikomos priemonės, nėra priimta Europos Sąjungos teisės aktu;
  - 2) taikomos priemonės gavėjus apsaugo labiau negu tuo atveju, jei priemonių būtų imtasi teikėjo įsteigimo valstybėje narėje;
  - 3) teikėjo įsteigimo valstybė narė netaikė jokių priemonių arba jos, Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos nuomone, buvo nepakankamos;
  - 4) taikomos priemonės yra proporcingos.
-

Profesinių kvalifikacijų pripažinimas

- Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB Dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo;
  - 2008 04 03 LR reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymas Nr. X-1478;
-

Principai

- **Automatinio profesinės kvalifikacijos pripažinimo principas** – principas, kai profesinė kvalifikacija automatiškai pripažįstama asmeniui, turinčiam nustatytus būtiniausius rengimo reikalavimus atitinkantį išsilavinimą, garantuojantį reikiamą kvalifikaciją.
  - **Bendrieji profesinių kvalifikacijų skirtumų kompensavimo kriterijai (bendrosios platformos)** – rinkinys tam tikrų kriterijų, pagal kuriuos kompensuojami tam tikros profesinės kvalifikacijos esminiai skirtumai, nulemti įvairiose valstybėse narėse esančių tam tikros reglamentuojamos profesijos rengimo reikalavimų neatitikimo.
-

-
- **Formalios kvalifikacijos įrodymas** – diplomai, pažymėjimai ir kiti dokumentai .
  - **Kilmės valstybė narė** – valstybė narė, kurioje įgyta profesinė kvalifikacija ir kurioje leidžiama minėtos kvalifikacijos turėtojų pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbti pagal tą profesiją.
  - **Laisvoji profesija** – profesija, kuria reikiamą kvalifikaciją turintis asmenys verčiasi asmeniškai, atsakingai ir profesiniu atžvilgiu nepriklausomai, teikdami intelektines paslaugas klientams ir visuomenei.
  - **Nacionalinė reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo taryba** – profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatoriaus patariamoji institucija.
-

-
- **Profesinė kvalifikacija** – kvalifikacija, kurią patvirtina formalios kvalifikacijos įrodymas, kompetenciją patvirtinantis dokumentas ir (arba) profesinė patirtis.
  - **Profesinė patirtis** – asmens faktiškas ir teisėtas darbas pagal darbo sutartį ar savarankiškai pagal tam tikrą profesiją arba užsiėmimas profesine veikla valstybėje narėje. Profesinė patirtis tvirtinama kompetentingos institucijos išduotu tam tikru dokumentu.
  - **Profesinės adaptacijos laikotarpis** – praktikos laikotarpis, per kurį asmuo užsiima reglamentuojama profesine veikla Lietuvos Respublikoje ir yra prižiūrimas atsakomybę prisiėmusio kvalifikuoto tos profesijos atstovo. Profesinės adaptacijos laikotarpiu leidžiama papildomai mokytis.
-

Laisvas kapitalo judėjimas

- **SESV 63 str.**
  - uždraudžiami visi kapitalo judėjimo tarp valstybių narių bei tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių apribojimai.
  - uždraudžiami visi mokėjimų tarp valstybių narių bei tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių apribojimai.
-

-
- SESV 63 str. nuostatos nepažeidžia valstybių narių teisės taikyti atitinkamas savo mokesčių įstatymų nuostatas, pagal kurias skiriami mokesčių mokėtojai dėl jų skirtingos padėties gyvenamosios vietos arba kapitalo investavimo vietos atžvilgiu,
  - imtis visų reikalingų priemonių, kad būtų užkirstas kelias nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimams, ypač apmokestinimo ir finansų įstaigų riziką ribojančios priežiūros srityje, arba nustatyti duomenų apie kapitalo judėjimą deklaravimo tvarką administravimo ar statistikos tikslais, arba imtis priemonių, pateisinamų viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo požiūriu.
-

-
- **SESV 64 str.** nurodytos priemonės, kurios riboja kapitalo judėjimą į trečiąsias valstybes ir iš jų „tiesioginės investicijos (įskaitant investicijas į nekilnojamąjį turtą), įsikūrimo laisvė, finansinių paslaugų teikimas arba vertybinių popierių įsileidimas į kapitalo rinkas“
  - **SESV 65 str.** galima taikyti apribojimus suderintus su įsisteigimo teisės apribojimais. Tačiau tokios priemonės ir procedūros negali būti naudojamos savavališkam diskriminavimui ar paslėptam laisvo kapitalo judėjimo ir mokėjimų apribojimui.
-

Kapitalas

- ETT Trummer ir Mayer C-222/97
  - Kapitalas pagal Direktyvos 88/361 priedą.
  - ETT Klaus Konle v. Republik Österreich C-302/97
  - Investicijos į nekiln. turtą
  - ETT Verkooijen C-35/98
  - Dividentų užsienio valstybėje gavimas
  - ETT Criminal Proceedings against Sanz de Lera and others C-163/94, C-165/94
  - Pinigų pervežimas automobiliu
-

Diskriminacijos draudimas

- Pilietybė
  - Šalių gyvenamosios vietos
  - Vietos, kurioje kapitalas yra investuotas
  - ETT Ospelt
  - išankstinio leidimo reikalavimas
  - ETT Komisija prieš Ispaniją Byla C-463/00
  - akcijos su privilegijomis / auksinės akcijos
-

-
- **ETT Casati Byla 203/80**
  - “visiška kapitalo judėjimo laisvė galėtų pakenkti vienos iš valstybių narių ekonominei politikai arba sutrikdyti jos mokėjimų balansą”.
  - **ETT ED Srl Byla C-412/97**
  - “asmeniui, privalančiam sumokėti pinigų sumą už prekių tiekimą arba paslaugų teikimą, suteikti galimybę be perdėtų apribojimų savanoriškai įvykdyti šią sutartinę prievolę, kreditoriui – galimybę be apribojimų gauti šį mokėjimą”.
  - **ETT Luisi ir Cabone Byla C-286/82 ir 26/83**
  - “SESV tiesiogiai veikianti”.
-

Ekonominė ir Pinigų Sąjunga

- Maastrichto sutarties pakeitimai 3 etapai
  - Pirmasis etapas - 1990 m.:
    - 1. panaikinti visi kapitalo judėjimo suvaržymai,
    - 2. pasiektas glaudesnis ekonominis bendradarbiavimas tarp valstybių narių,
    - 3. sustiprintas bendradarbiavimas tarp valstybių narių centrinių bankų;
    - 4. valstybės laikėsi keitimo kursų mechanizmo reikalavimų.
-

-
- Antrasis etapas - 1994 m.
  - Įsipareigojimas įgyvendinti EB sutarties nuostatų dėl laisvo kapitalo judėjimo, daugiametės programos dėl ilgalaikės konvergencijos.
  - Keturi “susiliejo” kriterijai:
    - 1. kainų stabilumas (žemas infliacijos lygis),
    - 2. Stabili vyriausybės finansinė padėtis (biudžeto deficitas nedaugiau 3 % BVP, valstybės skola 60 % BVP),
    - 3. Stabilūs valiutų keitimo kursai pagal Valiutų kursų keitimo mechanizmą,
    - 4. Žemos palūkanų normos. Labai svarbus reikalavimas – valstybės narės centrinio banko nepriklausomumas.
-

-
- Trečiasis etapas 1999 m.
  - Atitikimas - “susiliejimo” kriterijai.
  - Realiai pradeda veikti ECB ir ECB sistema.
  - Taryba neatšaukiamai patvirtina nacionalinių valiutų keitimo kursas.
  - Euras tampa vienintele atsiskaitymo priemone (nuo 2002 sausio 1 d. ES viduje tik EURAS).
  - Likviduotas Europos pinigų institutas, kurio funkcijas perėmė Europos Centrinis Bankas.
-

Pinigų politika

- **ECBS:**
  - Nustatyti ir įgyvendinti ES pinigų politiką
  - Atlikti užsienio valiutų operacijas;
  - Laikyti ir valdyti ES valstybių narių oficialiąsias užsienio valiutos atsargas;
  - Skantinti sklandų mokėjimo sistemų veikimą.
  - **ECB:**
  - Išimtinė pinigų emisijos teisė.
-

Ekonominė Sąjunga

- Ekonominės politikos koordinavimas – biudžeto srityje
  - Tikslas - kainų stabilumas
  - SESV 121 str.
  - 1. Valstybės narės savo ekonominę politiką vertina kaip bendro intereso reikalą ir ją koordinuoja Taryboje pagal 120 straipsnio nuostatas.
  - 2. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, parengia valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos bendrą gairių projektą ir apie tai praneša Europos Vadovų Tarybai.
-

-
- SESV 126 str.
  - 1. Valstybės narės vengia perviršinio bendrojo šalies biudžeto deficito.
  - 2. Kad būtų galima nustatyti dideles klaidas, Komisija prižiūri biudžeto būklę ir valstybės skolos dydį valstybėse narėse. Ji ypač tikrina biudžetinės drausmės laikymąsi .....
-

-
- Reglamentas Nr. 1466/97 Dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos politikos priežiūros bei koordinavimo.
  - Išankstinio pranešimo sistema – Tarybai.
  - Reglamentas Nr. 1467/97 Dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaškinimo.
  - Sankcija už biudžeto deficito pažeidimą.
  - Užstatas nedaugiau 0,5 % BVP – prarandamas nesilaikant reikalavimų.
-